

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 155
טבת תשע"ה

מוקד העירוב
בארץ הקודש
054-84-833-20

בתוך המנהרה, האם נאמר ששני הקצוות נחשבים צורת הפתח, או רק תחילת הפתח, והיינו היכן שהמנהרה מתחילה.

נידון זה יש לדמות לדברי המשגיב (ס"ס שמ"ו ס"ק ל"א) לגבי גג שעומד על עמודים, והעמודים צמודים לקצה סוף התקרה, וכתב שהם נחשבים לצורת הפתח, דאע"פ שתקרה אינה משקוף, ואם יש

סתם עמודים מתחת הבנין, אינם נחשבים צורת הפתח, אבל סוף תקרה נחשב משקוף, והעמודים יוצרים צורת הפתח. אבל החו"א (סי קי"א סק"ה) חולק על המשגיב בזה, וסובר שהמשקוף צריך לבלוט כלפי מטה יותר מהתקרה, [כדי שיסתום במקצת את חלל הפתח], ולכן סוף התקרה שהיא ישרה עם תקרת הגג, אינה נעשית צורת הפתח. ולפ"ז יש ללמוד לגבי המנהרה, שאם אנו באים לדון על השטח של העירוב שמוחוץ למנהרה, כיון שאין עליו תקרה א"כ המנהרה יוצרת צורה של פתח מושלם. משא"כ כלפי השטח שבתוך המנהרה, התקרה אינה בולטת, ולכן רק לפ"ד המשגיב היא יכולה להחשב משקוף, [אמנם חסר עמודים כדלהלן], ולפ"ד החו"א אינה יכולה להחשב משקוף, ואין בזה דין צורת הפתח, וממילא שטח המנהרה צריך להיות מחוץ לעירוב.

[כמו"כ היו שיעורו שיהיה דין פי תקרה תחת המנהרה, ויש בזה אריכות רבה, א. האם תקרה מעוגלת יוצרת דין פי תקרה, ב. המנהרה מפולשת עם קירות רק משני צדדים, ואין דין פי תקרה משני צדדים זה מזה זה (רמ"א ס"ו ס"ק ש"א). אבל יש להתיר ע"י שיצטרף עם כל היקף העירוב, שהוא סוגר ג' צדדים אחרים, ונשאר לומר פי תקרה רק בקצה אחד. ג. מדברי האגרות משה בפי תקרה שתחת הגשרים. ואכמ"ל].

על פי החילוק הזה, בין הדין שהמנהרה יוצרת צורה"פ לשטח שמוחוץ לה, לבין הדין שיכולה ליצור לשטח שבתוכה, יש לבאר דבר נוסף שהעיר אחד מהרבנים העוסקים בעירובים שנים רבות, מדוע הבאנו את החשש שהלחי רחב מידי, מדברי המקור חיים והחו"א, הרי זה מפורש במגן אברהם (סימן שס"ג ס"ק כ"ח) שמוכח במשנה הראשונה במסכת עירובין, שהכתלים אינם כשרים לשמש לעמודים ולחיים לצורת הפתח, ממש"כ במשנה שאם הניח קורה על הכתלים בפתח המבוי, והפתח רחב יותר מ"אמות, הקורה אינה כשרה, וצריך לעשות צורת הפתח. שואל המג"א הרי הקורה והכתלים הם עצמם צורת הפתח. אלא מוכח שהכתלים אינם יכולים להחשב כעמודי הצורה"פ, אלא צריך עמוד הבולט מן הקיר.

והנה דברי המג"א אפשר לפרש במקרה שהכתלים הם לכל אורך המבוי, כמו במנהרה, וע"ז כתב שאין כאן עמודים כלל, משא"כ באופן שהעמידו לחי הבולט מן הקיר, או שבקיר עצמו יש כעין עמוד הבולט [שכתב המג"א שהוא כשר], אבל העמוד הזה רחב, וע"ז אין מקור מדברי המג"א מה השיעור שנחשב כותל ונפסל. וע"ז באו דברי המקור חיים, שלמד מדברי הגמ' (דף ה.) בלחי של מבוי, שאם ארכו ד' אמות, נחשב ככותל ולא כלחי, ולפ"ז פסק המק"ח שגם לגבי צורת הפתח נחשב כותל ופסול. והחו"א (סי' ע' ס"ק י"ח) נחלק עליו וכתב שאם אינו לכל אורך המבוי יכול להיות כשר, ואינו דומה למג"א, ומ"מ הוסיף דאפשר שצריך שלא יבלוט יותר מג' או ד' טפחים לפניו פתחו, וזה משום דין של פתחי שימאי.

עמוד צר ומשקוף רחב, בלחי שתחת הגשר

דין נוסף בענין זה, שיש ללמוד מדברי החו"א הנ"ל, [כפי שהבאנו בקצרה בגליון הקודם], וגם הנידון הזה שימש אותנו בעריכת התכנית לעירוב החדש בכשונה הנ"ל. היה עוד גשר שהעמודים שלו היו כעין עמודים הגילים, וקצת מושנים בחלקם התחתון, והאברך שביקש את התכנית שאל האם אפשר להשתמש בהם לצורת הפתח, ע"י הגשר היושב מעליהם. אבל כאן התעורר נידון של פתחי שימאי, ע"פ דברי החו"א בלחי שרחב מהמשקוף, י"ל גם במשקוף שרחב מהעמוד. במקרה זה הרחב של העמוד הוא כחצי מטר, והרחב של הגשר הוא הרבה יותר מהעמוד, וא"כ המשקוף בולט יותר מג' ד' טפחים מרחב העמוד, וזה דבר מצוי ג"כ כשמעמידים לחי תחת הגשר, על מנת שהגשר ייחשב כמשקוף. אלא שבמקרה זה [וכן בהרבה מקרים] יש מתחת הגשר קורות בטון שהחלק התחתון שלהם הוא פחות ממטר, וא"כ המשקוף אינו בולט הרבה יותר מהעמוד.

אלא שכאמור במקרה זה העמוד היה מושנה, וכשעולה חצי מטר מהקרקע, הוא מתרחב בשיפוע הרבה מאוד. וכיון שאין דרך לעשות את עמודי הפתח בצורה

קבוצות שמבררות על עשיית עירוב זמני במקום האירוח

בשבועות אלו מגיעות הרבה פניות למוקד הטלפוני של מוקד העירוב, מקבוצות של סמינרים, בתי ספר, ישיבות, וכל מיני ארגונים, שנוסעים לשבת למקומות הארחה בישובים שונים מכל רחבי הארץ, ומבקשים לסדר להם עירוב לבנינים שהם משתמשים בהם, כדי שיוכלו לטלטל מזה לזה.

יש לציין לשבח, שהמארגנים מבינים שאין להסתמך על העירובים באותם ישובים, שאינם עומדים ברמת הכשרות המתאימה לבני משפחותינו, ובפרט שיש כמה מתוכם שאין בהם עירוב כלל, למרות שהמקום מושכר גם לחרדים. וכן יש לציין לשבח על הרצון לסדר עירוב מהודר למותחם, בין הבנינים, כדי שלא להכשיל את המשפחות והנערים שהם מביאים למקום.

הגברת דרישת המשפחות מההנהלה

אבל כנגד זה יש לעורר ולחזק מאוד את דרישת הציבור, ההורים השולחים את ילדיהם, ומשפחות הצוות המשתתפים באירוח ובפעילות, לדרוש יותר מההנהלה להשקיע בסידור עירוב כשר. לצרענו בהרבה מקרים הנושא מסתיים בשיחת טלפון, ואינו בא לידי ביצוע, מפני העלות הכספית שהענין דורש. מדובר בסכום מינימלי להוצאות נסיעה ועבודה, שהסכום הזה אינו אפילו עשירית מהמחיר שמשלמים על המקום, פחות מכל פעילות ותכנית, ובכל זאת כשהנהלה לא מרגישה את דרישת המשתתפים, היא מתחמקת מחובתה בענין חשוב זה. והדבר מביא לידי מכשול גדול, שהמתארחים מטלטלים, מתוך שאינם יודעים את חומרת הענין.

בשבוע האחרון היו שתי קבוצות, שבררו וביקשו שהמוקד יתקן להם את המקום שמתארחים בו. קבוצה אחת שנסעה לצפון, שמעה על האפשרות, אך לבסוף התחרטה, וביום ששי התקשר מישהו מהקבוצה לברר במוקד, ושמע על הבעיה שהוא נתון בה, שאינו יכול לטלטל את העגלה מחוץ לחדר. קבוצה אחרת שנסעה למושב בדרום, והחליטה שהיא תסדר את הבעיה לבד. המשיב במוקד הסביר לשואל שהתיקון המדובר אינו דבר פשוט, ולא עושים אותו בחמש דקות, אבל הוא לא רצה להשקיע את הסכום (400 ש"ח) הנדרש לכך, והשואל אמר שיבוא מוקדם ויסדר את הענין. ביום ששי האחרון אחרי השעה 3, פחות משעה לפני שבת, התקשר השואל לשאול היכן המקום הבעייתי כדי לתקן אותו. רק אז הוא התפנה לחפש אותו. כמוכן שזה כבר לא היה בכדי שייעשה. ולאחר שבת הוא אמר למוקד שהוא הגיע וראה שבאמת מדובר בתקן גדול, שלא היה לו סיכוי להצליח בו, והוא אמר את הבעיה לבני הקבוצה, שחלקם נמנעו מלטלטל, והרבה מתוכם טלטלו.

ההימנעות מלטלטל כשמועדים למקום מופקפק, הוא נסיון קשה, בפרט אם רואים אחרים שמתלטלים, ושמועדים שיש אומרים שהוא כשר. חובתנו שלא להיכנס לנסיון, לא לנסוע למקומות שהעירוב אינו מהודר. בשביל שבת נפש לא נותר על הקפדות בנושא כשרות והלכה, וכל שומר שבת כדת מהללו, שכרו הרבה מאוד על פי פעלו.

דין מורכב בעריכת תכנית להקמת עירוב חדש

בגליון הקודם סיימנו באמצע נידון מורכב בעריכת תכנית לעירוב חדש, שרצו להשתמש בעמודי הגשר ותקרת הגשר, שהם ייחשבו צורת הפתח לסגור את שטח העירוב, והתעוררו לדון בכמה שאלות הלכתיות בכשרותם.

בגליון הקודם הובאו שתי שאלות, א. הגשר לא נעשה לשם פתח, אלא לאחזוקי תקרה, ומ"מ הכרעת החו"א (סי' קי"א סק"ה) שמועיל לחשוב עליהם כעת שיישמשו לצורת הפתח, וחל עליהם דין צורה"פ, בלי לשנות שום דבר. ב. העמודים במקרה זה היו לכל רוחב הגשר. וא"כ העמוד הרחב מאוד, ידוע שכתב החו"א (סי' ע' ס"ק י"ח בהערה) שאם הלחי רחב מאוד, יש בו חשש משום פתחי שימאי, ובפרט שהוא רחב ד' אמות, שכתב המקור חיים שנחשב כקיר ואינו כשר לעמוד. אבל דין זה של החו"א הוא כשהמשקוף דק (חוט) והלחי רחב ממנו, ובולט ג' או ד' טפחים מהחוט ולפנים, משא"כ כשהעמוד כרוחב המשקוף, אלא ששניהם ארוכים ורחבים, אין ענין של פתחי שימאי והוא כשר לכתחילה, ונחשב כולו לפתח רחב.

באיזה צד קצה המנהרה כשר לצורה"פ, והטלטול בתוכה

בעקבות הדברים פנה אלינו אחד האחראים על עירוב שכונתי באלעד, ושאל על פי הדברים שהגשר שהוא כעין מנהרה ארוכה, נחשב צורת הפתח, מה יהיה הדין לטלטל

מתרחבת כ"כ, יש לחשוש בזה משום שאינו כצורת הפתחים. [כעין דין אבן נכנסת ואבן יוצאת].

הפתרון הוא להעמיד לחי לפני העמוד, אך גם בזה עורר הבודק של המוקד, שיצטרפו להעמיד אותו במרחק מהעמוד, כדי שהבליטה שבעמוד לא תחצוץ בין הלחי לקורה העליונה, וא"כ תהיה בעיה אחרת, שבין הלחי להמשך המחיצות יש פריצה, והיינו בין הלחי הזה להחי שממשיך את צורת הפתח הבאה, יש רווח, ויצטרפו להוסיף מחיצה בין הלחי לעמוד.

הנה שוב אנו רואים, כיצד יש לדון בכל עמוד או לחי, בכמה אופנים לאסור ולהתיר ע"פ דברי הפוסקים, ואיך שהדין משתנה ע"י כל מיני פרטים מגוונים.

דין צורת הפתח בקשתות שתחת הגשר

נחזור לענין הראשון בגשר עם הקשתות. כדי להכשיר את הקשתות, התעורר נידון נוסף שהובא בסוף הגליון הקודם, שצורת המשקוף הוא בצורת קשת, ולא בצורה ישרה. בענין זה ידוע שהשו"ע (סי' שס"ב סי"ב) פוסק שצורת הפתח העשויה כמין כיפה כשרה, אבל נחלקו הראשונים והפוסקים האם מה שהכשירו היינו באופן שהכיפה בתוך קיר, שאז אפשר לומר שיש קו של משקוף ישר מעל הקשת של הכיפה. או גם באופן שמדובר בקשת כזו שאין מעליה קו ישר, וצריך לומר שהחלק המתנגל הוא המשקוף. במקרה זה יש קשת עגולה, ויש גם קו ישר מהגשר שמעליה, אבל זה לא קיר אחד, אלא יש רווח ביניהם, ויש לדון אם זה דומה.

האם הקשתות שמתחת הגשר כשרות לצורת הפתח

והנה ה"ט" (סי' שס"ג סי"ק י"ט) כותב שאם יש גג המפסיק בין הלחי לחוט, הוא פוסל את צוה"פ, (והביאו המשנ"ב שם סי' ק"ב). והקשה התוספת שבת מהדין של צורת הפתח העשויה ככיפה, שלמדו מזה בגמ' (עירובין דף י"א): שהעמודים אינם צריכים להגיע עד המשקוף, ושיטת רש"י דיינו שהעמודים של הצוה"פ הם החלק התחתון של עמודי הכיפה, ודינם אותם כאילו מגיעים עד הקו הישר שלמעלה, אע"פ שבאמצע יש את הקשת של הכיפה שמשפיקה ביניהם, ש"מ שגג אינו מפסיק, ובישוב קושייתו יש לומר בשני אופנים. א. שאם העמודים והמשקוף הם יחידה אחת, אינו נחשב לגג המפסיק, אלא זה הדבר עצמו, ורק כאשר יש גג נפרד מהלחי, הוא נחשב כמפסיק את ענין הלחי. [ומה שהוכיחו בגמ', היינו משום שעכ"פ העמוד הוא רק החלק התחתון וש"מ שא"צ ליגע במשקוף]. ב. יש אומרים שהגדר לפי ה"ט" שבכיפה אין גג המפסיק, משום שהמשקוף הוא אחד, דיינו הקשת והקו הישר בלי העמודים. ולפי שני ההסברים יש לדון במקרה שלנו, שהקשת של הכיפה אינה מחוברת לקו הישר שמעל הכיפה, יתכן שנחשב שהקשת מפסיקה, והצוה"פ אינה כשרה לפ"ד רש"י וסיעתו.

והנפק"מ באופן שמעמיד לחי מתחת קשת שהיא מחוברת ומלאה עד הקו הישר, שלפי ההסבר הראשון אינו כשר, מפני שבכ"ז הלחי אינו יחידה אחת עם הקשת, וא"כ הקשר מפסיקה ביניהם. משא"כ לפי ההסבר השני שהמשקוף הוא יחידה אחת, אין דבר המפסיק בין הלחי למשקוף.

יש לציין שדעת הגר"מ רוזנר להחמיר שלא להעמיד לחי תחת גשר, אפילו בגשר ישר, ע"פ המבואר בפמ"ג בבאר דברי הרמ"א (סי' תר"ל סי"ב), והמשנ"ב (שם) שעה"צ סק"ח) ציון לדבריו, ואכמ"ל. ולמעשה בעקבות הדברים שינונו את התכנית לעשות צוה"פ נפרדת לפני הגשר, כדי שיהיה טוב לכל הדעות ללא פקפוק.

שני דברים שאפשר לעזור בענין השכירות מגוי ומומר

במלאכת העירובים וכשרותם, יש נושא שמערער מאוד את הכשרות ביומנו, והוא הנושא של "שכירות רשות מגוי ומומר". ואפילו בשכונות חרדיות ובעירובים מהודרים, ליבם של האחראים נוקפם, האם הם באמת מצליחים לפקח על מצב התושבים בכל השכונה, לשים לב לכל דירת חדר קטנה, שלא ישכירו אותה למי שאינו מודה בעירוב, מחלל שבת בפרהסיא, או גוי שעובד אצל אחת מהמוסדות או המשפחות, ולהצליח לעשות "שכירות" מאנשים כאלו המתגוררים בשכונה. אי אפשר לאחראי לבדו לדעת על כל שינוי האוכלוסיה בכל השכונה, לשם כך הוא צריך את העירינת של תושבי השכונה, שיוודעו אם נכנס מישהו כזה לגור, כדי שישג לשכור ממנו בדרכים המועילות ע"פ הלכה.

בענין הזה יש דברים שהשכנים יכולים לסייע ולעזור, בלי שיוציאו כסף, וזו לא רק עזרה לאחראי, אלא עזרה לעצמנו ג"כ, שיהיה לנו עירוב כשר. העזרה כוללת שני דברים. א. לדווח על תושבים שאינם שומרי שבת הגרים בבנין, או בבנינים הסמוכים לכל אחד. ויש להוסיף לברר היטב את שומרי המבוקר, מי האיש, מה המצב שלו ע"פ הלכה, האם הוא שוכר דירה או עובד אצל משפחה וכדומה. כי הביורורים האלו יותר קלים לשכנים, ויותר קשים לאחראים, וכדי שלא להטריד את האחראים לברר פרטים על כל חשד מעורפל, צריך שהתושבים יעשו את הבירור עבורם, כאשר הם מודיעים על תושב האוסר. ב. לסייע בעת הצורך להשיג את האדם, להפקיד אצלו חפץ, שגם זה יותר קל לשכנים לברר ולבקש, ומאוד קשה לאחראי, שצריך להגיע בכוחו, ואינו יודע מתי בעה"ב נמצא, וגם אין לו סיבה טובה לבקש לשמור חפץ, כמו שיש לשכן בבנין.

האחראי גילה ששנאור לשכור מתושב אחד בשכונה

בשבוע האחרון התקשר למוקד העירוב, האחראי על העירוב ברמות א' בירושלים, ואמר שאצלו עדיין לא הצליחו לשכור מכולם, אבל יש קטע מסוים שכולל כמה רחובות והוא סגור בפני עצמו, וחסר בו רק עוד שכירות אחת, בשביל להשלים את כשרותו. בשכונה זו באותו אזור הם עבדו עם הפתרון שנקרא "שכירו ולקטו", שמפקדים חפץ כלשהו [מגון מפתח] אצל התושב שאינו שומר שבת, ואח"כ שוכרים את רשותו מהאדם שהפקיד את החפץ (ע"י שו"ע סי' שפ"ב סי"א, ב' דעות. וע"י פתח העירוב בדיני השכירות). התושב האחרון שנשאר הוא עולה מרוסיה, ולשם כך קראו במיוחד לאברך שגם הוא ממוצא מארץ זו, כדי שהתושב יקבל יותר את דבריו. האברך פגש את התושב וביקש ממנו שישמור אצלו חפץ, והוא נטה להסכים, אך אשתו ששמעה שמדובר על ענין דתי, מנעה ממנו להסכים. כעת הוא נתון בבעיה קשה, ושואל אם אפשר למצוא לו פתרון אחר לשכור ממנו, כי בזה יוכל להתיר את העירוב של אזור גדול.

האחראי ציון מצד אחד על הסייעתא דשמיא שגילו את דירתו, בזמן שהם כבר חשבו שגמרו לשכור מכל הדיירים האוסרים, וכמעט פירסמו על הכשרות החדשה, רק נשאר להם ספק על דירה אחת, האם גר בה אדם שאינו מודה בעירוב. הם פנו לאחד השכנים בבנין המוספס ושאלו אותו על דירה של פלוני, והשכן אמר להם שפלוגי עבר מוזמן מהמקום, אבל הוסיף ואמר, אם אתם שואלים, הרי יש דירה אחרת שגרים בה זוג שאינם מודים בעירוב. וכך נודע להם על התושב הנ"ל, וניצלו ממצב גודל.

החשש הגדול מפני תושב שאוסר ולא יודעים עליו

מכאן הם ראו שהקב"ה עוזר להם להגיע לאדם הנכון, כדי שלא יבואו לידי מכשול. אבל לעומת זאת מצד שני, הם ראו מהמקרה הזה, כמה קשה להיות בטוחים שיוודעים ועוקבים על כל התושבים. ואכן, מי שנוהר בעצמו וחושש מהבלתי ידוע מפני יאתו ממכשול עון, יעורר לו ברכות על ראשו, אבל כלפי הציבור מוטל עליו לעשות ככל האפשר, ואם האחראים ביררו כראוי, ע"פ הלכה אין לאסור סתם בלי שידוע על חשש. ובודאי שעירוב שהגיע לרמה כזו ששכרו מכל מי שיוודעים ע"פ בירור מפורט, זכותם של העושים והמסייעים גדול מאוד, להציל רבים ממצב גודל. וה' יתן סייעתא דשמיא שלא יהיה מכשול.

בינתיים האחראי נותר ללא פתרון, אחרי שהזוג הזה כבר הבינו שמנסים להטעות אותם בענין המועיל לשמירת השבת.

נתינת כסף לצדקה עבור מומר שישכיר תמורתו

בשבוע האחרון נערכה חתונה לבתו של אחד מהעוסקים בעירובים עירוניים בארץ, ובחתונה נפגשו העוסקים במקומות שונים ודנו בשאלות בהלכה. אחת השאלות שהגיע למעשה בשבוע זה, באחד שרצה לשכור ממומר במקום כלשהו, בשביל להתיר את דירתו, להתיר את העירוב, והמומר היה מוכן להשכיר אבל לא רצה לקבל את הכסף, והשאלה היתה האם אפשר לומר לו שניתן בשבילו את הכסף לצדקה, ועי"ז יחשב כאילו הוא קיבל את הכסף מדין "ערב" [שאם ראוהו אומר תן כסף לשמעון, ואני אתן תמורתו, או ישכיר בתמורתו, הנתינה לשמעון מחייבת את ראוהו. וכאן הנתינה לצדקה מחייבת את המומר, ובתמורה שוכרים ממנו את הדירה].

והנה מהלכות קנינים, הנתינה לצדקה נחשבת נתינה והיא מחייבת, ובכחה להשכיר, אבל הספק היה מכיון שמבואר בגמ' (עירובין דף סב.) שהיתה לחז"ל מטרה בענין השכירות, שאדם לא ירצה לגור במקום שיש גוי או מומר, שמא ילמד ממעשיו, ולכן תקנו שיצטרך לעשות שכירות דוקא, שבוה הגוי חושש לכשפים ולא יתן בקלות לשכור ממנו, ולפ"ז כתבו הפוסקים (הובא במשנ"ב בבה"ל סי' שפ"ב סי"א ד"ה ממנו) שאם יקבל מהגוי בלשון מתנה אינו מועיל [אא"כ כשנתן מתנה גמורה], כי בשכירות יש חשש של כשפים וכמתנה אין את החשש הזה. מבואר מדבריהם שצריך לעשות את השכירות דוקא באופן שמעוררת חשש לכשפים, ואמנם לא צריך להוסיף חששות יותר ממה שתקנו חז"ל, אך כל שינוי שממטע את החשש של הגוי, אינו כשר להתיר את העירוב כפי תקנת חז"ל.

וא"כ אם הגוי אומר שאינו מוכן להשכיר באופן שנותנים לו את הכסף, ורוצים למצוא פתרון לשכור בלי נתינת כסף, אע"פ שע"פ הלכה הוא קונה את הכסף, מ"מ הרי בזה הורידו את חששותיו לכשפים, וא"כ זה שינוי המעכב בתקנת חז"ל. כך טען דוד של הלה.

לעומת זאת הוא עורר שאפשר לומר שחז"ל דרשו שיהיה חייב לכשפים רק בעיקר השכירות, ולא נתינת הכסף, ומש"כ הראשונים היינו בשינוי בעיקר השכירות, שיתן במתנה, משא"כ בצורת נתינת הכסף לא הזכירו את הענין הזה, ואפשר לעשות כל קנין שהוא שבו נקנה הכסף. [ועיין בזה, דאפשר שהשינוי בין שכירות למתנה, הוא דוקא בענין זה שבמתנה אינו מקבל כסף. וכן ראינו מהסיון בשנים האחרונות, שהחוששים לכשפים חששו בעיקר מקבלת הכסף]. ואם נאמר שלא מועיל לתת עבורו לצדקה, יש לדון במקרה מצוי יותר, כשהמשכיר לא נמצא, ומתקשרים אליו ואומרים שיוכר לו את הכסף ע"י אדם אחר. במקרה כזה הכסף מגיע אליו, ומ"מ אינו מגיע לידו. וצ"ע למעשה.

עוד הוסיף אחרי מנאשי העירובים שהשתתף בדיון, שפעמים רבות יתכן שהגוי או המומר אינו מבין את ההלכה הזו, שאם נותנים צדקה על פיו, זה מחייב אותו, ואינו מבין שע"י זה הוא משכיר באמת, וא"כ גם אם הוא הסכים שנעשה כך וניתן לצדקה עבורו, אין כוונתו להקנות כלל, והשכירות לא תועיל. ולכן צריך לבדוק לפי הענין, מהי כוונת הגוי.